

**รูปแบบการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านศีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
และหมู่บ้านประเพณีปลอดอบายมุข : กรณีศึกษาบ้านเมืองเพ็ง ต.กู่ทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม**

กุหลาบ ปุริสาร¹

สุวกิจ ศรีปัดถา²

บทนำ

วัตถุประสงค์ของการนำเสนอบทความวิชาการเรื่องนี้เพื่อให้สามารถนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมในด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะในชุมชนระดับท้องถิ่น เป็นการศึกษาจากวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษามุ่งเสนอในประเด็นกรอบเนื้อหา ดังนี้ 1) ศึกษาบริบทชุมชน 2) ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนหมู่บ้านศีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง กรณีศึกษาบ้านเมืองเพ็ง ต.กู่ทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม และ 3) ศึกษาวัฒนธรรมบุญประเพณีปลอดอบายมุขของกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยเจ้าอาวาสวัดสว่างโพธิ์ชัย ผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชน ผู้เฒ่าผู้แก่ หมู่ 2, 15 รวม 19 คน

เก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2551-2562 รวม 10 ปี โดยใช้วิธีศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาภาคสนาม ลงพื้นที่ฝังตัวในชุมชน สังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) ในลำดับต่อไป ผู้เขียนขอเสนอบทความวิชาการที่เกิดจากงานวิจัยตามลำดับเพื่อสะท้อนให้ผู้อ่านและผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าและสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านศีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของประชาชน และสังคมต่อไป

1. บริบทชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

บ้านเมืองเพ็งแบ่งการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 15 อยู่ในเขตตำบลกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมด 4,209 ไร่ ลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ล้อมรอบด้วยทุ่งนา

อาณาเขตติดต่อ บ้านเมืองเพ็งตั้งอยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 15 จากขอนแก่นไปทาง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านกู่ทอง ตำบลกู่ทอง และติดกับถนนใหญ่หมายเลข 209 ขอนแก่น-กาฬสินธุ์

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านโจด เขตอำเภอโกสุมพิสัย
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านขามเปี้ย ตำบลกู่ทอง
ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตจังหวัดขอนแก่น บ้านกู่ทอง และบ้านโนนเมืองน้อย

ประชากร/ครัวเรือน

ชุมชนบ้านเมืองเพ็งมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 231 ครัวเรือนแบ่งเป็น ครัวเรือนของ หมู่ที่ 2 มี 113 ครัวเรือน และ หมู่ที่ 15 มี 118 ครัวเรือน เป็นประชากรชาย 361 คน ประชากรหญิง 399 คนจำนวนผู้สูงอายุ 112 คน ผู้พิการ 5 คน ผู้ด้อยโอกาส 11 คน ผู้ว่างงาน 14 คน ผู้ว่าจ้าง 36 คน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2561)

การศึกษา

ชาวบ้านเมืองเพ็งค่อนข้างจะให้ความสำคัญกับการศึกษามาตั้งแต่ในอดีต แม้ในครัวเรือนจะลำบากปานใดแต่ก็พยายามดิ้นรนให้ลูกหลานได้เรียนหนังสือให้สูงๆเพื่อจะได้รับราชการเป็นเจ้าคนนายคน มีการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ลูกหลานได้เรียนสูงๆจะเห็นได้จากกรณีที่ในหมู่บ้านเมืองเพ็งส่วนใหญ่ก็ประกอบอาชีพรับราชการ

กลุ่มองค์กรในชุมชน

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หมู่ที่ 2)
2. กองทุน กขคจ. (หมู่ที่ 2)
3. กลุ่มทำปุ๋ย (หมู่ที่ 2)
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (หมู่ที่ 15)
5. กองทุนพัฒนาสตรี (หมู่ที่ 15)
6. กองทุนปุ๋ยโรงเรียนเกษตรกร (หมู่ที่ 15)
7. กองทุนปุ๋ยอินทรีย์เคมี (หมู่ที่ 15)
8. กลุ่มทอเสื่อกก (หมู่ที่ 15)
9. กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์ (หมู่ที่ 15)
10. กองทุนประปาหมู่บ้าน (หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 15)
11. กลุ่มปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อขยายพันธุ์ (หมู่ที่ 15)

ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP)

1. ผลิตภัณฑ์เสื่อกก ผลิตโดย กลุ่มแม่บ้าน (หมู่ที่ 2, หมู่ที่ 15)

¹รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย / อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์พิเศษวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

2. ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสาน ผลิตโดย นายเส็ง
อุ่นทองดี
3. ผลิตภัณฑ์ข้าวพันธุ์ดี ผลิตโดย กลุ่มเกษตรกร
(หมู่ที่ 2)
4. ผลิตภัณฑ์พวงหรีด-ดอกไม้ประดับ ผลิต
โดย กลุ่มแม่บ้าน (หมู่ที่ 15)
5. ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ผลิตโดย กลุ่มข้าว
หอมมะลิ (หมู่ที่ 15)
6. ผลิตภัณฑ์ไม้กวาด ผลิตโดย กลุ่มจักรสาน
(หมู่ที่ 15)

2. ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนหมู่บ้าน สีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

ในที่นี้ขอนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติวัด
สว่างโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นเสาหลักชัยในการพัฒนา

บ้านเมืองเพ็ญ ต.กุทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม
วัดสว่างโพธิ์ชัย ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2400 ชื่อเดิมวัดบ้านเมืองเพ็ญ
ต่อมาปี พ.ศ. 2431 จึงเปลี่ยนเป็นชื่อวัดสว่างโพธิ์ชัย จนถึง
ปัจจุบันปี พ.ศ. 2563 รวมอายุเกือบ 200 ปี ได้รับ
พระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. 2507 เขตวิสุงคามสีมา
กว้าง 30 เมตร ยาว 40 เมตร การบริหารและการปกครอง
มีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนาม คือ

- รูปที่ 1 พระอธิการเนา ฉนทสีโล
รูปที่ 2 พระมหามนตรี จนทสุวณโณ
รูปที่ 3 พระอธิการกัญญา อุตตมธมโม
รูปที่ 4 พระอธิการผาย อสิญโณ
รูปที่ 5 พระอธิการโฮม ชยธมโม
รูปที่ 6 พระอธิการโพธิสาร จนทสาโร (ยุคนี้
อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2440 – 2498) คุณแม่ผู้เขียนเล่าว่าหลวง
พ่อโพธิ์สารเมตตาเป็นผู้ตั้งชื่อเดิมให้กับผู้เขียนคือชื่ออุดม
สอดคล้องกับคุณแม่ที่ชื่อสมบุรณ์ (อุดมสมบุรณ์ ท่านมักจะ
เล่าให้ผู้วิจัยฟังเสมอเมื่อครั้งท่านมีชีวิตอยู่)
- รูปที่ 7 พระอธิการทร ฆานฉนโท
รูปที่ 8 พระอธิการอุดม อินทสาโร
รูปที่ 9 พระอธิการกอง ทีปธมโม
รูปที่ 10 พระอธิการก้าน สุนทโร พ.ศ. 2503
– 2514
- รูปที่ 11 พระอธิการเบา อริยจิตโต พ.ศ. 2515
– 2524
- รูปที่ 12 พระปลัดกมล ธมมปาโล พ.ศ. 2525
– 2530
- รูปที่ 13 พระอธิการคำผล ปคุณธมโม พ.ศ.2531
– 2539

รูปที่ 14 พระอธิการประเสริฐ สุภาวิโต พ.ศ.
2540–2545 ช่วงนี้เริ่มได้ชื่อว่าเป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

รูปที่ 15 พระอธิการณรงค์ สุจินณธมโม
พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ช่วงนี้เป็นยุคทองเป็นหมู่บ้านสีล
5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และหมู่บ้านประเพณีปลอด
อบายมุข (ข้อมูลจากหนังสือสวนมนต์วัดสว่างโพธิ์ชัย, 2552)

3. ประวัติศาสตร์ชุมชนหมู่บ้านเมืองเพ็ญ จะขอสรุป ออกเป็น 4 ยุค จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ขอแบ่งออกเป็น 4 ยุค ดังนี้

ยุคที่ 1 : ยุคก่อตั้งชุมชน (ยุคต้นรัตนโกสินทร์
เริ่มต้นประมาณปี พ.ศ. 2425)

ชาวบ้านเล่าว่า มีผู้คนจำนวน 4 ครอบครัว
อพยพโดยใช้เกวียนเป็นพาหนะมาจากเมืองกาฬสินธุ์โดยการ
นำของญาพ่อสีนและเดินทางมาถึงกุดบักกลาย “บักกลาย” คือ
ชื่อจะเข้ที่มตายอยู่บริเวณกุด) บริเวณกุดบักกลายเป็นที่ลุ่ม
มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติเหมาะแก่
การเพาะปลูกและมีน้ำดื่มน้ำใช้ตลอดทั้งปี ดังนั้นญาพ่อสีน
จึงพาครัวทั้ง 4 ครัวตั้งหลักปักฐานสร้างบ้านเรือนขึ้นมา
จากนั้นญาติพี่น้องในพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย อำเภอมือง
กาฬสินธุ์ได้ทราบข่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ จึงได้
อพยพมาสมทบจนทำให้ชุมชนขยายใหญ่ขึ้นตามลำดับ

ยุคที่ 2 : ยุคการอพยพเพื่อหาทำเลที่ตั้งใหม่

ประมาณช่วงต้นรัตนโกสินทร์ (ปี 2325-
2394 หรือรัชการที่ 1-3) เกิดภัยพิบัติน้ำท่วมกุดบักกลาย
บ่อยครั้ง จึงทำให้ชาวบ้านหาทำเลที่ตั้งใหม่ซึ่งห่างกุดบักกลาย
ออกไปทางทิศตะวันออกประมาณ 1 กิโลเมตร บริเวณ
ดังกล่าวมีลักษณะเป็นสันโนน และมีคูน้ำคันดินล้อมรอบ
ประกอบกับการขุดพบเครื่องมือเครื่องใช้โลหะ เช่นกำไล
สำริด ลูกกระพรวนสำริด นอกจากนี้ยังพบเศษภาชนะดิน
เผาเนื้อหยาบ หินดู หินลับ เป็นต้น ทั้งนี้ช่วงเวลาที่มีการ
อพยพผู้คนมาจากสถานที่ตั้งเดิม(กุดบักกลาย) ตรงกับวันขึ้น
15 ค่ำ (ชาวอีสานเรียก “มื่อเพ็ญ”) ประกอบกับสถานที่ตั้ง
ชุมชนเป็นเมืองเก่า ดังนั้นชาวบ้านจึงให้ความสำคัญกับ
เหตุการณ์อพยพผู้คนและสถานที่ตั้งใหม่ จึงตั้งชื่อชุมชนว่า
“บ้านเมืองเพ็ญ” ต่อมาจึงเพี้ยนมาเป็น “บ้านเมืองเพ็ญ”
จนถึงปัจจุบัน

ยุคที่ 3 : ยุคของการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

หลังจากที่มีการอพยพเคลื่อนย้ายผู้คนมาตั้ง
บริเวณสันโนน เหตุการณ์น้ำท่วมไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน
บ้านเมืองเพ็ญนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แต่กลับเกิดโรคระบาด
ขึ้นมาภายในชุมชน โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ.2483คือโรคห่า
(โรคที่ทำให้สัตว์และคนตายครั้งละมากๆ) ที่เกิดขึ้นกับคน
และสัตว์เลี้ยง เช่น วัวควาย ส่วนใหญ่คือโรค อหิวาตกโรค

โรคฝีดาษ กากโรค เป็นต้น ซึ่งชาวบ้านเมืองเพ็ญสันนิษฐานว่ามาจากบุคคลภายนอกซึ่งนำเข้ามาแพร่ในหมู่บ้านสมัยนั้น ไม่มีหมอที่สามารถรักษาโรคดังกล่าวได้ ชาวบ้านจึงใช้วิธีรักษาตนเองโดยใช้ภูมิปัญญาความรู้ทางสมุนไพรในการรักษาซึ่งสมุนไพรที่ชาวบ้านใช้รักษาก็คือต้นควินิน เป็นต้น

สมัยก่อนยังไม่เจริญการคมนาคมไม่สะดวก การไปมาหาสู่กันจะใช้ ม้า เควียน วัว ควาย ลากเควียน การเดินทางจะใช้เวลาแรมเดือน (คุณพ่อเล่าให้ฟัง) อย่างไรก็ตามหลังจากการพัฒนาภายใต้เงื่อนไข “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางสะดวก” ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงส่งผลให้มีระบบชลประทานเข้ามาในชุมชนในช่วงปี พ.ศ.2516 ต่อมาอีกสองปี คือ ปี พ.ศ. 2518 เริ่มมีไฟฟ้าใช้ในชุมชน ประกอบกับถนนหนทางมีการพัฒนาและสะดวกแก่การสัญจรภายในชุมชนและระหว่างชุมชน จนกระทั่งในปีพ.ศ.2521 เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมหมู่บ้านครั้งใหญ่ ไม่เพียงแต่บ้านเมืองเพ็ญเท่านั้นในพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคามก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ติดกับแม่น้ำ ถือได้ว่าเป็นอุทกภัยที่รุนแรงกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา มีการแจ้งเตือนจากทางราชการให้ชาวบ้านอพยพขึ้นไปอาศัยอยู่บริเวณที่สูง ชาวบ้านเมืองเพ็ญร่วมกันจัดเวรยามเฝ้าระวังระดับน้ำตลอดทั้งวันทั้งคืน โดยมีระยะเวลาวันนับเดือน เหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นในครั้งนั้น จึงอยู่ในความทรงจำของชาวบ้านเมืองเพ็ญเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ชาวบ้านเล่าว่าในช่วงของการเข้าเวรยามเหตุการณ์น้ำท่วม มีการรวมกลุ่มขับร้องหมอลำ และเป็นที่มาของกลอนรำ “สาวน้ำพองสะอื้น” เพราะน้ำที่ไหลบ่ามาท่วมหมู่บ้านเมืองเพ็ญมาจากลำน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ความเชื่อของชุมชนในยุคที่ 3

ชาวบ้านเมืองเพ็ญมีความเชื่อเรื่องผี สาง เทวดา โดยเฉพาะการเกิดเหตุการณ์ “บั้งไฟผี” ที่มีแสงสว่างขึ้นมาจากตอนปุตาแล้วพุ่งไปยังลิมเก่า (สถานที่ตั้งวัดเก่า) โดยเชื่อว่าบั้งไฟผีนั่นเป็นปุตาที่ตามมาปกป้องคุ้มครองรักษาให้ชาวบ้านเมืองเพ็ญอยู่เย็นเป็นสุข “ที่ปรากฏให้เห็นเพราะว่าท่านจะไปมาหาสู่กันระหว่างตอนปุตาและตอนลิมเก่า” โดยจะปรากฏให้เห็นในช่วงพลบค่ำและจะกลับมาที่เดิมในช่วงรุ่งสาง ชาวบ้านเชื่อว่าใครที่พบเห็นห้ามพูด ห้ามชี้ให้ทำเป็นเฉยๆเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ซึ่งดวงไฟที่พุ่งขึ้นนี้จะปรากฏให้เห็นในทุกๆวันพระปัจจุบันยังปรากฏให้เห็นเป็นครั้งคราวครั้งล่าสุดที่ชาวบ้านได้เห็นคือในช่วงปีพ.ศ.2540 มีชาวบ้านเห็นดวงไฟดวงใหญ่ลอยจากลิมเก่ามาลงที่โบสถ์ในปัจจุบัน นอกจากนั้นชาวบ้านเมืองเพ็ญก็ยังมีเชื่อเกี่ยวกับประเพณีปฏิบัติตามครรถอง “ฮีต 12 คอง 14” ของชาวอีสานที่มีมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษอีกด้วย

3. ประเพณีและพิธีกรรม

ชาวบ้านเมืองเพ็ญมีประเพณีพิธีกรรมที่ถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษที่เรียกว่า ฮีต 12 คอง 14 ซึ่งชาวอีสานได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ดังนี้

1. บุญเดือนอ้ายหรือบุญขึ้นปีใหม่

ชาวบ้านก็จะร่วมกันเข้า วัดปฏิบัติธรรม เป็นประเพณีที่ ปฏิบัติในช่วงเทศกาลปีใหม่ 4 วัน 3 คืน โดยในปี พ.ศ. 2551 เริ่มปฏิบัติอย่างจริงจัง จนถึงปัจจุบัน 2563 รวม 13 ปี อย่างต่อเนื่อง โดยนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ พระเถรานุเถระ มาเทศนาอบรมธรรมะจากพระไตรปิฎกศึกษาตลอดคืน คั้นละไม่ต่ำกว่า 5-6 รูป

2. บุญเดือนยี่หรือบุญกุ่มข้าวใหญ่

จัดขึ้นหลังการเก็บเกี่ยวเป็นการนำข้าวมาโสม(รวม)กันที่ลานกลางบ้าน เพื่อสู่ขวัญข้าวและทำบุญตักบาตรร่วมกันของคนในหมู่บ้านโดยนำเอาข้าวเปลือกมาเทรวมกัน หากปีไหนที่ฝนตกต้องตามฤดูกาลผลผลิตดี อุดมสมบูรณ์ กองข้าวจะสูงใหญ่เป็นพิเศษเพื่อทำพิธี และในตอนรุ่งเช้าก็จะเป็นการบายศรีสู่ขวัญข้าว การทำบุญเลี้ยงพระและรับประทานอาหารร่วมกัน ก่อนที่กองข้าวจะถูกแบ่งสรรเป็นหลายๆส่วน ทั้งการแจกจ่าย หรือจำหน่ายในราคาถูกให้กับครอบครัวที่มีปัญหาในการเพาะปลูก ครอบครัวที่ไม่มีพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม ซึ่งถือเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนของเราเอง จะได้ไม่มีครอบครัวที่ต้องอดอยาก ไม่มีข้าวกิน หรือนำไปจำหน่ายเพื่อบูรณะวัดในด้านต่างๆ เป็นต้น

3. บุญเดือนสามหรือบุญข้าวจี

เมื่อถึงเดือน 3 ชาวบ้านจะทำบุญประเพณี เรียกว่า บุญข้าวจี ซึ่งในตอนเช้าชาวบ้านก็จะตื่นแต่เช้ามาจีข้าวเพื่อนำไปถวายพระสงฆ์ที่วัด มีคำพังเพยอีสานที่กล่าวไว้ว่า “พอเมื่อเดือน 3 ค้อยเจ้าหัวคอยปั้นข้าวจี ข้าวจีปใส่น้ำอ้อยเณรน้อยเช็ดน้ำตา” และยังมีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาว่าในสมัยพุทธกาลมีนางปุณฑาสี ได้ทำขนมแบ่งจีถวายแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอานนท์เถระ ครั้นถวายแล้วนางคิดว่าพระองค์คงไม่เสวยและอาจเอาทิ้งให้สุนัขหรือกากินเพราะอาหารที่นางถวายไม่ประณีต นำมารับประทาน เมื่อพระพุทธเจ้าได้ทราบภาวะจิตของนางปุณฑาสี จึงรับสั่งให้พระอานนท์ปูลาดอาสนะแล้วทรงประทับนั่งฉันท์ ณ ตรงที่นางได้ถวายนั้น เป็นผลให้นางเกิดปีติยินดีและเมื่อนางได้ฟังพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงก็ได้บรรลุโสดาปัตติผลด้วยอาณิสสงที่นางได้ถวายขนมแบ่งจี ชาวบ้านจึงเชื่อในอาณิสสงส์ของการทำทานดังกล่าวจึงได้พากันทำข้าวจีถวายพระสงฆ์สืบทอดกันมา

4. บุญเดือนสี่หรือบุญมหาชาติ (บุญเขาส)

นิยมการเทศน์ปริทัศน์(ไม่แห่)โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 เป็นต้นมา จะมีการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ที่ทรงภูมิรู้ทางธรรมะ และรู้ทางปฏิบัติธรรมสมาธิ เจริญสติ สายปฏิบัติวิปัสสนามาเทศน์ตลอดวันและอีก 1 คืน โดยมีชาวบ้านมาฟังธรรมะตลอดคืน

5. บุญเดือนห้าหรือบุญสงกรานต์

ชาวบ้านจะถือเอาวันที่ 13 เมษายนเป็นวันเอาพระลงสรงน้ำและรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุในหมู่บ้านเพื่อขอพร และถือเอาวันที่ 14-16 เป็นวันสงกรานต์ มีการแห่พระประธานรอบหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านได้สรงพระพุทธรูปและเมื่อถึงวันที่ 16 ก็จะพากันทำบุญตักบาตรที่วัดทุกครอบครัว

6. บุญเดือนหกหรือบุญบังไฟ

ในอดีตชาวบ้านเมืองเพ็ญจัดงานบุญบังไฟเหมือนกับชุมชนอื่นๆแต่พอเกิดเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทกันของวัยรุ่นระหว่างการแสดงของหมอลำ ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีความรุนแรงจนทำให้ชาวบ้านเกิดความวิตกกังวลจึงทำให้ชาวบ้านไม่สบายใจ และประชุมปรึกษาหารือกัน บทสรุปที่เป็นมติชุมชนครั้งนั้นจึงทำให้ชาวบ้านเมืองเพ็ญ ยกเลิกบุญบังไฟตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นแนวความคิดของชาวบ้านโดยเฉพาะกลุ่มผู้นำที่มีจิตสาธารณะจึงรวมตัวกันภายใต้แนวความคิดที่ว่า “ชุมชนปลอดภัย” จะเกิดขึ้นได้อย่างไร เริ่มตรงไหน เริ่มเมื่อไหร่ และในเดือน 6 นี้ชาวบ้านยังได้ทำบุญเลี้ยงบ้าน (เลี้ยงปู่ตา) ก่อนการทำนาซึ่งประเพณีนี้ชาวบ้านได้กระทำสืบต่อกันมาตั้งแต่เริ่มตั้งหมู่บ้าน เจ้าพิธีในการทำเรียกว่า “ข้าวจ้ำ” ข้าวจ้ำจะเป็นตัวแทนของชาวบ้านเพื่อสื่อกับปู่ตาในเรื่องต่างๆที่ชาวบ้านต้องการ ซึ่งในการเลี้ยงปู่ตานี้ชาวบ้านจะใช้ใบมะพร้าวมาทำเป็นปวงกลมๆซึ่งใช้แทน สัตว์เลี้ยง สิ่งของ ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในครอบครัวเพื่อนำไปไหว้ปู่ตานอกจากนั้นแล้วยัง เหล่า ไก่ต้มในอดีตจะใช้ไก่ที่มีชีวิตไปเชือดคอต่อน้ำปู่ตาแต่ปัจจุบันชาวบ้านจะนำไก่ที่ทำสุกแล้วไปเลี้ยงเลยในพิธีจะมีการเสี่ยงทายว่าในปีนั้นๆฝนฟ้าจะตกต้องตามฤดูกาลหรือไม่โดยการใช้คางไก่ที่ชาวบ้านเลือกนำไปถวายปู่ตาในการเสี่ยงทาย ถ้าคางของไก่โค้งงอมากทำนายว่าในปีนั้นฝนฟ้าจะดี ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ แต่ถ้าคางไก่ไม่โค้งงอเท่าที่ควรก็ทำนายว่าฝนอาจจะไม่ดี ข้าวกล้าในนาผลผลิตต่ำอย่างนี้เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันถ้าใครที่ฟ้าฝนไปทำนาก่อนที่จะเลี้ยงปู่ตาในเดือน 6 ถือว่าเป็นการขัดมติของชุมชนจะถูกชุมชนปรับสินไหมด้วย เพราะฉะนั้นทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้านจะต้องทำบุญเลี้ยงปู่ตาเสียก่อนจึงจะถือได้ว่าเริ่มทำนาอย่างเป็นทางการ หลังจากเลี้ยงบ้านเสร็จอาหารต่างๆเช่นพวกไก่ต้ม

จะต้องแบ่งให้กับทุกคนเรือนในหมู่บ้านได้กินกันซึ่งถือว่าเป็นการเลี้ยงบ้าน และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เวลาแต่งงานไม่ว่าจะเป็นชายใหม่ สะใภ้ใหม่หรือแม้กระทั่งผู้ที่เข้ามาอยู่ในชุมชนใหม่ จะต้องมีการคอบ(การฝากฝัง) โดยให้ข้าวจ้ำเป็นผู้ที่พาไปคอบกับปู่ตาว่าในหมู่บ้านมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นขอให้ปู่ตาช่วยดูแลรักษาด้วย เป็นต้น นอกจากนั้นก็มีการทำบุญที่วัด ปล่อยนกลปล่อยปลา กัน เมื่อกระทำบุญเลี้ยงบ้านเสร็จชาวบ้านก็เตรียมตัวในการที่จะทำไร่ทำนาต่อไป

7. บุญเดือนเจ็ดหรือบุญข้าชะหรือบุญเบิกบ้าน

ในอดีตชาวบ้านเมืองเพ็ญจะไปร่วมสร่งกับ 19 หมู่บ้านทุ่งอง ตั้งอยู่ที่วัดป่าบ้านทุ่งอง ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพกราบไหว้ของชาวบ้านตำบลทุ่งองทั้ง 19 หมู่บ้านจะมาประชุมกันเพื่อหาวันที่เหมาะสมเรียกว่าพิธี “ตบประทาย” เมื่อได้วันแล้วจึงกำหนดวันเลี้ยงบ้าน ในพิธีจะมีการสวดมนต์ทุกคืนทั้งสามคืน แล้วตอนเช้าของวันที่ 4 ก็ร่วมกันทำบุญตักบาตรเป็นเสร็จพิธี เมื่อเลี้ยงบ้านเสร็จชาวบ้านก็เตรียมตัวลงทำไร่ทำนา ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2527-2528 เป็นต้นมาชาวบ้านเริ่มไม่ไปร่วมงานสร่งกับ 19 หมู่บ้านและเริ่มลดลงจนเหลือแต่คณะผู้นำที่ไปร่วมเท่านั้น

8. บุญเดือนแปดหรือบุญเข้าพรรษา

ในวันนี้ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ผู้เฒ่า ผู้แก่ในหมู่บ้านจะมาถือศีล 8 ที่วัดฟังพระธรรมเทศนาจากพระสงฆ์ ตอนกลางคืนก็มีการเวียนเทียนจากชาวบ้านเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาด้วยความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา

9. บุญเดือนเก้าหรือบุญข้าวประดับดิน

ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ที่วัด และการนำข้าวปลา อาหารทั้งคาวและหวานผลไม้ หมากร พลุ บุหรี่ อย่างละเล็กละน้อย แล้วห่อด้วยใบตองทำเป็นห่อเล็ก ๆ นำไปวางบนโคลนดินไม้หรือตามพื้นดินบริเวณรอบๆเจดีย์ โบสถ์ เป็นการทำบุญที่ชาวบ้านทำขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วเพื่อให้ได้รับผลบุญที่ญาติพี่น้องทำเพื่ออุทิศไปให้

10. บุญเดือนสิบหรือบุญข้าวสาร์ท

ในบุญนี้ชาวบ้านมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อมุ่งอุทิศส่วนกุศลให้ญาติสนิทเช่น ปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา สามเณร ภรรยา พี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้วและอาจรวมถึงเจ้ากรรมนายเวร สัมภเวสี ทัวไปด้วย ก่อนถึงบุญข้าวสาร์ท 1-2 วัน ชาวบ้านจะตระเตรียมอาหารชนิดต่างๆเช่น อาหารคาวหวาน ผลไม้ชนิดต่างๆ เพื่อที่จะนำมาใส่ห่อข้าวสาร์ทเสร็จแล้วจะมีการไปยามปูยามย่าของลูกหลานที่อยู่ต่างถิ่นต่างๆที่เพื่อเป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษของตนเองเรียกว่าการ

ไป ยามปุยามยา (การไปโฮมปุยาม) ทางด้านปุยาม มีข้าวของ เป็นผลไม้ อาหาร เงิน ต่างๆที่จะตระเตรียมไว้เพื่อให้ ลูกหลานที่เดินทางมาโฮมที่บ้าน ถือเป็นการมาบอกกล่าวมี บรรพบุรุษว่าลูกหลานที่ไปตั้งถิ่นฐานต่างถิ่นได้กับมาเพื่อ สักการะบรรพบุรุษแล้วมีบรรพบุรุษคุ้มครองรักษาด้วย พอ ถึงตอนเช้าวันทำบุญชาวบ้านจะพากันนำเอาอาหารคาว หวานต่างๆไปทำบุญที่วัดโดยพร้อมเพียงกันและถวายทาน อุทิศส่วนกุศล ให้กับญาติมิตรผู้ล่วงลับไปแล้ว พอถึงตอน สายชาวบ้านก็จะนำเอาอาหารที่เตรียมไว้เป็นข้าวสากไปวัด อีกครั้งหนึ่ง เอาอาหารต่าง ๆ จัดเป็นจุดสำหรับเพื่อถวายทาน หรือถวายเป็นสลากภัต โดยทำเป็นกระทงด้วยใบตองกล้วย แต่ละบ้านจะจัดทำชุกก็ได้ตามศรัทธา และก่อนที่จะถวาย ข้าวสากแก่พระภิกษุ สามเณร จะกล่าวคำถวายข้าวสากหรือ สลากภัตพร้อมกัน เมื่อเสร็จพิธีถวายข้าวสากแล้วชาวบ้านที่ ไปร่วมพิธีจะนำห่อข้าวสากไปวางไว้ที่ต่างๆในบริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกกล่าวให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วมารับ เอาอาหารต่าง ๆ ที่วางไว้และขอให้มารับเอากุศลผลบุญที่ ทำอุทิศให้ไปด้วย เสร็จแล้วจะมีการแลกเปลี่ยนห่อข้าวสาก ระหว่างชาวบ้านด้วยกันอีกด้วย ภายหลังจากถวายข้าวสากแด่ พระภิกษุ สามเณร และนำอาหารไปวางไว้ตามบริเวณวัด เสร็จแล้ว ก็มีการฟังเทศน์ฉลองข้าวสากและกวรตน์อุทิศ ส่วนกุศลไปให้มีบรรพบุรุษและญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนี้ผู้ที่มีนา จะนำข้าวสากไปเลี้ยง “ตาแฮก” ที่นา ของตนเอง เพื่อให้ ตาแฮก รักษาและให้ข้าวกล้าอุดม สมบูรณ์ เป็นเสร็จพิธีทำบุญข้าวสาก

11. บุญเดือนสิบเอ็ดหรือบุญออกพรรษา

เป็นงานที่จัดทำขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ของทุกปี เป็นบุญที่เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ว่ากล่าวตักเตือน กันได้และจากนี้เป็นต้นไปพระสงฆ์สามารถจาริกไปที่แห่งอื่น ได้โดยไม่ต้องกลับมาค้างแรมที่วัดเหมือนสามเดือนที่ผ่านมา ชาวบ้านก็จะไปทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะไป รักษาศีล 8 ที่วัดและหลังจากนี้ผู้ที่ไปจำศีลในช่วงเข้าพรรษา ที่ผ่านมามีต้องไปจำศีลที่วัดอีกจะรองจนกว่าเข้าพรรษาปี ต่อไปจึงจะได้ไปจำศีลอีก และในตอนเช้าของวันนี้ก็จะมี การตักบาตรเทโวหรณะของชาวบ้าน ฟังพระธรรมเทศนา ปฏิบัติ ธรรม บำเพ็ญประโยชน์ ในตอนค่ำก็มีการเวียนเทียน ฟัง พระธรรมเทศนา สวดมนต์ไหว้พระ เพื่อถวายเป็นพุทธานุชา

12. วัฒนธรรมบุญประเพณีปลอดอบายมุข

วัฒนธรรมบุญประเพณีปลอดอบายมุขของ บ้านเมืองเพ็ญ จุดเด่นที่สุดจะเป็น ฮีต 12 คือ บุญเดือนสิบ สองหรือบุญมหากรรม

ปัจจุบันชาวบ้านนิยมนิมนต์พระสงฆ์ มาเทศนาสั่งสอนแทนการจ้างมหาสมณโฆษาธิการเทศน์

ตลอดทั้งคืนจนถึงสว่าง ซึ่งคือแบบอย่างที่ดีเด่น เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ชาวบ้านอย่างแท้จริง

ประเพณี พิธีกรรมของชาวบ้านเมือง เพ็ญจะแตกต่างจากหมู่บ้านใกล้เคียงอื่นๆคือชาวบ้านเมือง เพ็ญเวลามีงานบุญประเพณีจะไม่นิยมนำเจ้ากรมหรสม โสมโภชภายในงานซึ่งได้ เริ่มปฏิบัติเช่นนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 และไม่ปรากฏให้เห็นตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 โดย ชาวบ้านเปลี่ยนจากการว่าจ้างมหาสมณโฆษาธิการ เป็น การนิมนต์พระสงฆ์มาสมโภชงานแทน (เรียกว่า เทศน์โปรด จะเทศน์ตลอดทั้งคืน เช่นในงานสมโภชของคุ้มหากฐิน) นอกจากนี้ ชาวบ้านเมืองเพ็ญยังมีประเพณีที่โดดเด่นกว่า ชุมชนอื่นๆคือ “งานบุญปลอดเหล้า” กล่าวคือ งานบุญ ปลอดเหล้า เกิดขึ้นจากการผลักดันของพระอาจารย์ณรงค์ สุจิณฺณธมโม เจ้าอาวาสวัดสว่างโพธิ์ชัย ในปี พ.ศ.2551 เป็นต้นมา โดยมีกระบวนการดังนี้ 1) การจัดเวทีประชาคม ชาวบ้าน มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดซึ่งกันและกันทั้ง ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เด็กและเยาวชน โดยมีคณะสงฆ์เป็นแกนหลัก เพื่อหาแนวทางร่วมกันใน การผลักดันโครงการ งานบุญปลอดเหล้านี้ให้สำเร็จ 2) ครั้งแรกได้นิมนต์พระมาเทศนาให้ชาวบ้านฟังก่อน โดย ชี้ให้เห็นถึงความไม่ถูกต้อง ความ ไม่เหมาะสม ในการที่จะ มีอบายมุขมาอยู่ร่วมกับงานบุญ 3) เมื่อชาวบ้านมีความ เข้าใจจึงเริ่มงดและหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ 4) โดยเริ่ม ขับเคลื่อนจากงานศพ เป็นการงดเล่นการพนัน รวมไปถึง งานบุญที่มีพระสงฆ์เข้าร่วมทำพิธีหรืองานไหนที่มีพระสงฆ์ อยู่ในพิธีจะต้องไม่มีสิ่งที่เป็นอบายมุขทั้งสิ้น 5) มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการเข้ามากำกับดูแล จัดงาน โดยยึดหลัก “4 ก.” คือ กติกา กองทุน กิจกรรมกรรมการ ทำให้การดำเนิน โครงการประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง 6) ในปัจจุบัน ชาวบ้านได้ขยายผลไปสู่งานบุญประเพณีอื่นๆและขยายผล ไปสู่ทุกครัวเรือนและชุมชนใกล้เคียงต่อไปจนเกิดความยั่งยืน ปรากฏผลชัดเจนสามารถเป็นแบบอย่างได้

นอกเหนือจากบุญกุฐินจะเป็นบุญประเพณี ปลอดอบายมุข ก็จะมีประเพณีบวชพระสงฆ์ บวชเณร งาน ศพ จะไม่นิยมนำมีอบายมุขทุกชนิด โดยยึดศีล 5 เป็นหลัก ดังนั้นจะไม่พบการดื่มสุราการสังสรรค์ใดๆ ในงานประเพณีนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (2563)

4. ยุคปัจจุบัน ปี (2540 - 2563) ยุครุ่งเรืองทางธรรม แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

สรุปกิจกรรมโครงการผลงานดีเด่น ซึ่งถือว่า ชุมชนบ้านเมืองเพ็ญและวัดสว่างโพธิ์ชัย ประสบความสำเร็จ อย่างยิ่งสามารถสรุปได้ว่า

จากการนำของพระอาจารย์เจ้าอวาสวัดสว่างโพธิ์ชัย พระอาจารย์ณรงค์ สุจินณธมโม ท่านเป็นพระนักพัฒนาทางคุณธรรมจริยธรรมทางจิตวิญญาณ ท่านเริ่มรณรงค์โครงการขับเคลื่อนงานประเพณีปลอดอบายมุข ผลงานดีเด่น ด้านส่งเสริม ทำนุบำรุงศาสนา และวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปี พ.ศ. 2557 วัดสว่างโพธิ์ชัย ชาวบ้านเมืองเพ็ญ และวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียร่วมเป็นเจ้าภาพจัดงาน “สัมมนาพระธรรมวินัยครั้งที่ 18” ของเครือข่ายพุทธบริษัทรักษาพระธรรมวินัย ระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน – 2 กรกฎาคม 2557 รวม 8 วัน 7 คืน

2. ปี พ.ศ. 2560 วัดสว่างโพธิ์ชัย และชาวบ้านเมืองเพ็ญ และวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียเป็นเจ้าภาพจัดงาน “สัมมนาพระธรรมวินัยครั้งที่ 21” ระหว่างวันที่ 24 มิถุนายน – 30 มิถุนายน 2560 รวม 7 วัน 6 คืน มีพระภิกษุสงฆ์ สามเณร จากทั่วประเทศประมาณ 300 – 400 รูป และอุบาสกอุบาสิกา นักเรียนนักศึกษา ชาวบ้านใกล้เคียง ร่วมศึกษาและปฏิบัติธรรมร่วม 400 คน

3. ปี พ.ศ. 2554 – 2562 โครงการธรรมะสังเวยรวม 9 ครั้งต่อเนื่องโดยชาวบ้านเมืองเพ็ญ ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย โดยมีพระภิกษุสงฆ์ จำนวนไม่ต่ำกว่า 20 รูป และอุบาสกอุบาสิกา อ.กันทรวิชัย อ.เชียงยืน อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม และจาก อ.ท่าโพธิ์ จ.บุรีรัมย์ จำนวนประมาณ 200 – 300 คน มาร่วมโครงการ

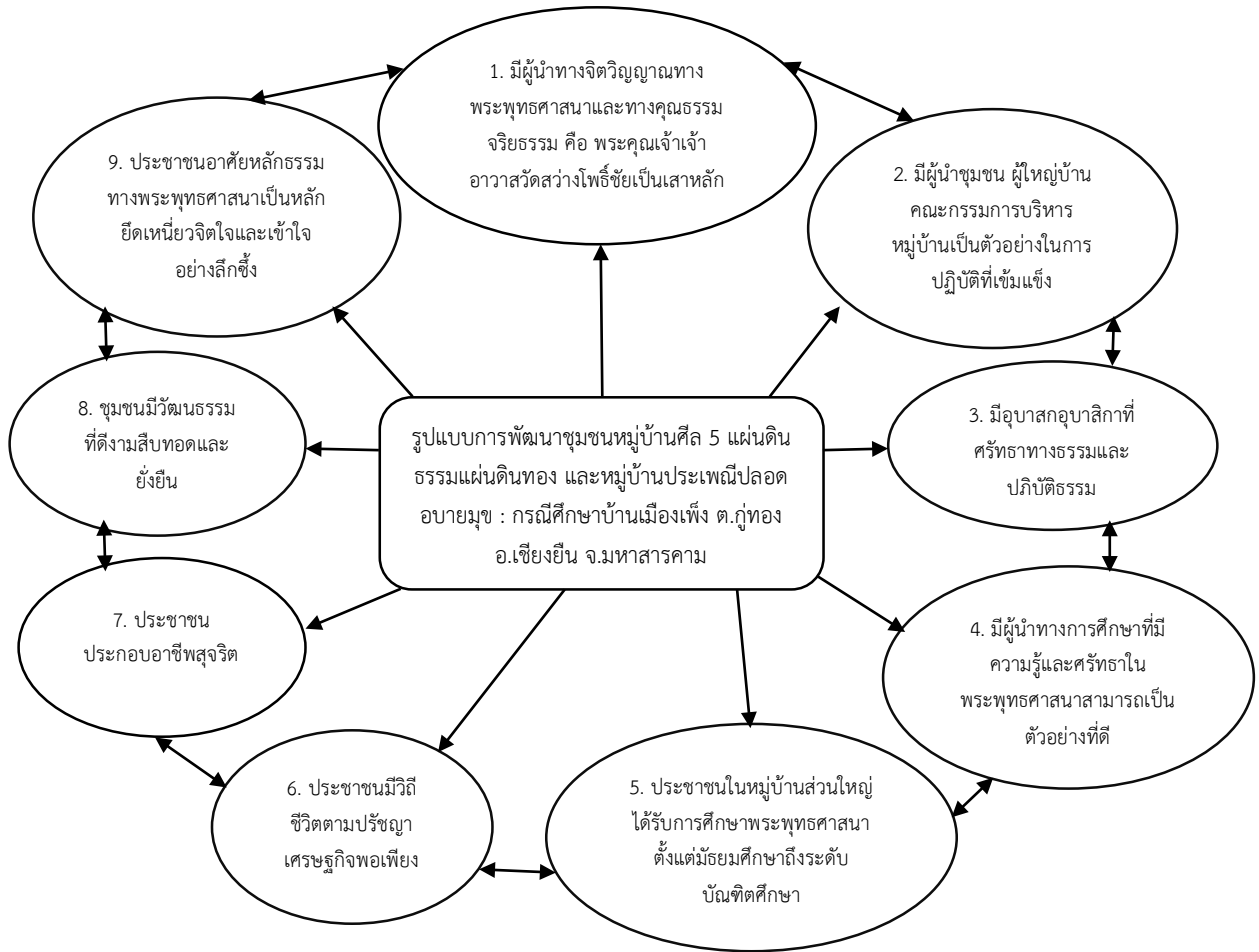
4. ปี พ.ศ. 2556 – 2562 วัดสว่างโพธิ์ชัย เป็นสถานที่จัดโครงการพระไตรปิฎกศึกษา และปฏิบัติธรรม ครั้งที่ 1-7 ของบัณฑิตวิทยาลัย มีนักศึกษาระดับ ป.บัณฑิต , ป.โท คณาจารย์ของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ร่วมโครงการ 7 ปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นโครงการดีเด่นส่งผลให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร ได้รับรางวัลอาจารย์อุดมศึกษาดีเด่นของมูลนิธิอนุสรณ์หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร โดยเป็นผู้อุทิศตนร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการกำหนดหลักสูตรวิทยาลัยโดยวางระบบขั้นตอนของโครงการพระไตรปิฎกศึกษาและปฏิบัติธรรม รูปแบบระบบการบริหารเครือข่ายพุทธบริษัทที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย การพัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือทางพระพุทธศาสนา การสร้างทีมงานบริหารที่มีประสิทธิภาพ การมีแผนยุทธศาสตร์การสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาเกิดผลลัพธ์อันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเป็นผลงานที่

ภาคภูมิใจของผู้วิจัยและชาวบ้านเมืองเพ็ญ คือผู้วิจัยเป็นวิทยากรโครงการสัมมนาธรรมะสังเวย และโครงการพระไตรปิฎกศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2557 ถึงปัจจุบัน เป็นกิจกรรมที่สนองตอบปรัชญาของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียว่าด้วย “วิสัยทัศน์ดี มีวินัย ใฝ่ใจวิทยะบรรณาการ” และเชื่อมั่นว่า “การศึกษาก่อให้เกิดปัญญาแก่ชีวิต” เป็นรางวัลระดับชาติ และเป็นเกียรติประวัติสูงสุดในชีวิต (มูลนิธิอนุสรณ์หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร, 2562)

5. ปี พ.ศ. 2562 – 2563 วัดสว่างโพธิ์ชัย ร่วมกับผู้มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้ร่วมกันจัดสร้าง “พระธาตุเจดีย์ศรีเมืองเพ็ญ” เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562 และมีพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุบรรจุในพระธาตุศรีเมืองเพ็ญอันยิ่งใหญ่เป็นประวัติศาสตร์ของชาวบ้านเมืองเพ็ญ เพื่อกราบไหว้บูชาอันอมระลึกถึงพระคุณขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมคำสอน พระอรหันต์ทั้งหลายตลอดไป และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและพิธีนี้ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2563 ที่ผ่านมานับเป็นประวัติศาสตร์ที่จะจารึกตลอดไป

5. สรุปรูปแบบการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านศีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และหมู่บ้านประเพณีปลอดอบายมุข : กรณีศึกษาบ้านเมืองเพ็ญ ต.ภูทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม

จากผลการพัฒนาชุมชนบ้านเมืองเพ็ญ ผู้เขียนในฐานะเป็นคนบ้านเมืองเพ็ญโดยกำเนิด จึงมีความภาคภูมิใจที่ได้กำเนิดในแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองแห่งนี้ ที่มีประชาชนอยู่กันอย่างสงบร่มเย็น ภายใต้รูปแบบการพัฒนาปัจจัยแห่งความสำเร็จดังนี้ 1. มีผู้นำทางจิตวิญญาณทางพระพุทธศาสนา และทางธรรมะ คือ พระคุณเจ้าเจ้าอวาสวัดสว่างโพธิ์ชัยเป็นเสาหลัก 2. มีผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการบริหารหมู่บ้านเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติที่เข้มแข็ง 3. มีอุบาสกอุบาสิกาที่ศรัทธาทางพระพุทธศาสนา และปฏิบัติธรรม 4. มีผู้นำทางการศึกษาที่มีความรู้และศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างที่ดี 5. มีประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาพระพุทธศาสนาตั้งแต่มัธยมศึกษาจนถึงระดับบัณฑิตศึกษา 6. วิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน 7. การประกอบอาชีพสุจริต 8. วัฒนธรรมที่ดงามสืบทอดและยั่งยืน และ 9. การอาศัยหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า “บ้านเมืองเพ็ญเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง” อย่างแท้จริง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนอื่นได้และขอให้รักษาความดีงามนี้สืบไป และเป็นชุมชนอุดมปัญญาอีกแห่งหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านศีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และหมู่บ้านประเพณีปลอดอบายमुख : กรณีศึกษาบ้านเมืองเพ็ง ต.กุ่มทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ ปุริสาร.(2557-2562). รายงานโครงการสัมมนาพระธรรมวินัยครั้งที่ 18-23. เครือข่ายพุทธบริษัทรักษาพระธรรมวินัย, วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
- โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2555). กระบวนการขับเคลื่อนงานบุญประเพณีปลอดอบายमुख : กรณีศึกษาบ้านเมืองเพ็ง. ต.กุ่มทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูลนิธิอนุสรณ์หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร. (2562). วันหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร บุคคลสำคัญของโลก. สถาบันวิศวกรรมการพิมพ์, มหาวิทยาลัยสยาม.
- วัดสว่างโพธิ์ชัย. (2552). หนังสือสวดมนต์. วัดสว่างโพธิ์ชัย บ้านเมืองเพ็ง ต.กุ่มทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม.
- จากการเล่าเรื่องของหลวงตาแวง ศิริเมืองเพ็ง (2444 - 2520) และคุณแม่สมบุญศรี ศิริเมืองเพ็ง (2456 - 2517) (คุณพ่อ-คุณแม่ ของผู้วิจัย ผศ. ดร.กุหลาบ ปุริสาร เกิด 7 มี.ค. 2495 ปัจจุบันอายุ 68 ปี บ้านเมืองเพ็งเป็นบ้านเกิดของผู้วิจัย).
- จากการสัมภาษณ์พระอาจารย์ณรงค์ สุจินฺตณโม (2542-2563). ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านศีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และหมู่บ้านประเพณีปลอดอบายमुख : กรณีศึกษาบ้านเมืองเพ็ง ต.กุ่มทอง อ.เชียงยืน จ. มหาสารคาม. เจ้าอาวาสวัดสว่างโพธิ์ชัย.
- จากการสัมภาษณ์นายธิตินันนิงค์,นายคะนอง จันทะคร,ผู้เฒ่าผู้แก่. (2562). ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านศีล 5 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และหมู่บ้านประเพณีปลอดอบายमुख : กรณีศึกษาบ้านเมืองเพ็ง ต.กุ่มทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม. ผู้ใหญ่บ้านและผู้เฒ่าผู้แก่ บ้านเมืองเพ็ง ต.กุ่มทอง อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม.